

כהנים מברכין לישראל, והקב"ה מברך לכהנים.

רבי עקיבא אומר: למדנו ברכה לישראל מפי כהנים. מפי גבורה לא למדנו. כשהוא אומר "ואני אברכם", הוי אומר: כהנים מברכים לישראל, והקב"ה מסכים על ידם.

והיינו, שלפי רבי עקיבא "ואני אברכם" היא הברכה שמברך הקב"ה לישראל.

והוינן בה: אלא, רבי עקיבא, ברכה לכהנים, מנא ליה?

אמר רב נחמן בר יצחק [בראשית יב] מ"ואברכה מברכך".

ומאי האי דאמרינן, רבי ישמעאל מסייע כהני, והרי גם לרבי עקיבא יש ברכה לכהנים?!

דמוקי לה שהוא מעמיד לברכת כהנים [ואני אברכם], במקום ברכה דישראל, ולא לומד אותה מ"אברכה מברכך" כמו שלומד רבי עקיבא. וברכה שכזאת עדיפה, משום שמתברכים הכהנים יחד עם ישראל.

ודנה הגמרא: רבי ישמעאל שאמר משום אבותיו שחלב שעל גבי קיבה מותר — מאי היא?

דתניא [ויקרא ג], "את כל החלב אשר על הקרב"

וגו' — להביא חלב שעל גבי הדקין [מעיים], דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר: להביא חלב שעל גבי הקבה.

ורמינהי סתירה לכך, מהא דתניא, "ואת כל החלב אשר על הקרב", רבי שמעון אומר: מזה חלב המכסה את הקרב, קרום יש עליו, ונקלף הקרום מעל החלב, שאינו אדוק בו. אף כל חלב יש עליו קרום ונקלף, והיינו נמי חלב שעל גבי הקיבה.

רבי עקיבא אומר: מזה חלב המכסה את הקרב הוא תותב, שהרי הוא פרום מעל הקרב כשמלה פרושה, ויש מעליו קרום ונקלף, אף כל חלב שהוא תותב, ויש עליו קרום, ונקלף. למעט חלב שעל גבי הקיבה, שהוא אדוק אל הקיבה.

ותיקשי, שכאן אמר רבי עקיבא כי רק החלב שעל הקרב אסור ולא חלב שעל הקיבה, ואילו בברייתא קמייתא אמר איפכא, שהחלב על הקיבה אסור?!

שלה רבין משמיה דרבי יוחנן: כך היא הצעה של משנה, דהיינו, צודק אתה במה שפרכת, ואיפוך קמייתא. ואימא: להביא חלב שעל הדקין, דברי רבי עקיבא.

והוינן בה: מאי חזית דאפכת קמייתא? איפוך בתרייתא?!

ומשנינן: שאני הכא, בברייתא בתרייתא, כיון דקתני בה "מה חלב", והיינו, כיון שבאנו לדרוש את המקרא, והוצרך התנא דברייתא לדקדק בדבריו, ולומר — למר קרום ונקלף, ולמר תותב קרום ונקלף, תנא דויקא [דהיינו, תנא "דוקנא" הוא, כלומר, שמדקדק בדבריו], ולא תשנה את דבריו מפני תנא דברייתא אחרת.

ומקשינן: אי הכי, דאפכת, מאי האי דקא אמרינן לעיל שנהגו היתר בחלב הקיבה

ועוד סיבה שיש לנו להקל, שהרי התורה חסה על ממונם של ישראל, כדמוכח מקרא דצרעת בתים, שמצווה הכהן לפנות את הבית לפני שיטמאהו, כדי שלא יטמאו כלי החרס, על אף שהם בעלי ערך ממוני נמוך, ויבואו לידי שבירה.

אמר ליה רב פפא לרבא: הא רב אמר לעיל דחלב טמא אינו סותם, ואיסורא דטריפה דאורייתא הוא — ואת אמרת "התורה חסה על ממונן של ישראל"? והרי באיסורי תורה יש לנו ללכת אחרי המחמיר!?

מניומין כנדוקא, מוכר כדים. איגלי ליה בסתקא, כד דרובשא של דבש. והיינו, שעמד ללא כיסוי.

אתא לקמיה דרבא לשאול אם יש לחוש לו מצד משקה גלוי.

אמר רבא: למאי ניהוש לה?

חדא, דתנן: שלשה משקים אסורים משום גילוי — היין, והמים, והחלב. ושאר כל המשקים — מותרים.

ועוד, התורה חסה על ממונם של ישראל.

אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא: רבי שמעון אוסר לה משום גילוי, וכדמבארין לקמן, וגילוי סכנת נפשות הוא, ויש לנו לילך אחר המחמיר, ואת אמרת "התורה חסה על ממונם של ישראל"?

ומבארת הגמרא: רבי שמעון מאי היא?

דתניא: חמשה משקים אין בהם חשש משום גילוי: ציר, וחומץ, שמן, ודבש, ומוריים.

רבי שמעון אומר אף הן יש בהן משום

כרבי ישמעאל! ? והרי עתה שהפכת ואמרת שרבי עקיבא הוא המתיר את חלב הקיבה ולא רבי ישמעאל — כרבי עקיבא היא?!

ומשנינן: אמר רב נחמן בר יצחק: הכוונה היא לרבי ישמעאל שאמר משום אבותיו שחלב הקיבה מותר [וכדרכי עקיבא]. וליה, לרבי ישמעאל עצמו, לא סבירא ליה!

אמר רב: חלב טהור, שהוא אדוק לדבר הנמצא סמוך לו, וכגון חלב הכנתא המהודק מאד למעיים, סותם את הנקב, והרי היא כשירה. ואילו חלב טמא, שאינו מהודק היטב, אינו סותם.

ורב ששת אומר: אחד זה, חלב טהור, ואחד זה, חלב טמא - סותם.

בעי רבי זירא: חלב חיה המכסה את הקרב, שהוא חלב טהור, שהרי אין חלב חיה אסור באכילה — מאי?

האם דוקא אמר רחמנא חלב טהור סותם, והאי נמי חלב טהור הוא.

או דלמא, משום דמהדק קא סתים, והאי, חלב חיה המכסה על הקרב, לא מהדק, ואם כן לא סתים! ?

אמר אביי: מאי תיבעי ליה? נהי דשרי, הגם שמותר חלב חיה באכילה, אבל אהדוקי לא מהדק. והרי זהו כל יסוד ההיתר, שסותם את הנקב, וחלב זה אינו סותם.

ההוא נקב, דסתמה חלב טמא, דאתא, שהובא לשאול עליו, לקמיה דרבא.

אמר רבא: למאי ניהוש לה? חדא, דהא אמר רב ששת — חלב טמא נמי סותם!

גילוי.

ואמר רבי שמעון: אני ראיתי נחש ששתה ציר בצידו.

אמרו לו: נחש שטיא הוה, ואין מביאין ראיה מן השוטים!

אמר ליה רבא לרב נחמן בר יצחק: אודי לי, מיהת, בציר, שאין לחשוש בו לגילוי דלא קיימא לן ביה כרבי שמעון. והראיה, דהא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ורבנן כי הוה לחו גילויא, שהיה להם מים או יין שהתגלו, שדו ליה בציר, היו טובלים אותם בציר, לפי שהציר שורף את הארס!

וכמו שבציר לית הלכתא כרבי שמעון, בדבש נמי אין הלכה כמוהו.

אמר ליה רב נחמן בר יצחק: אודי לי מיהא בדבש, שהלכה כרבי שמעון, היות דרבי שמעון בן אלעזר קאי כוותיה דרבי שמעון, וחייש בו לגילוי.

דתניא: וכן, כדברי רבי שמעון, היה רבי שמעון בן אלעזר אוסר בדבש מגולה.

אמר רב נחמן: חלב העשוי ככובע — אינו סותם.

ומבארין: היכא איכא כזה חלב?

אמרי לה, יש אומרים שהוא חיטי דכרכשא, והוא החלב המצוי על החלחולת, שהוא עשוי עיגולים עיגולים כמו כובע, ואם ניקבה, ואותו חלב סותמה, לא מהני סתימתו, והיא טרפה.

ואמרי לה, ויש אומרים, שהוא טרפשא

דליבא. שומן הלב שעשוי ככובע. שאם ניקב הלב, או הריאה הסמוכה לו, אין שומן זה סותם את הנקב.

אמר רבא: שמעית מיניה דרב נחמן תרתי שמועות, בדין חלב שעל הקיבה. חד, חלב אחד נקרא חימצא, וחד, חלב אחד, נקרא בר חימצא.

חד מהם סתיב, סותם נקב, וחד לא סתיב, ולא ידענא הי מיניהו סתיב.

רב הונא בר חיננא, ורב הונא בריה דרב נחמן אמר: בר חימצא — סתיב, חימצא — לא סתיב.

אמר רב טובות: וסימניך: יפה נח הבן "בר חימצא" שסותם, מוכח האב "חימצא", שאינו סותם.

ומבארתי הגמרא: הי חימצא והי בר חימצא?

תא שמע: דאמר רב נחמן: אינהו, בני ארץ ישראל, מיכל אכלי ליה, דקסברי חלב טהור הוא.

ולדידן, אפילו מיסתם נמי לא סתיב! א-ג

והיינו, נהי דאנן, בני בבל, לא מחזיקין את החלב הזה כחלב טהור ואין אנו אוכלים אותו, אבל אין זה מסתבר שנחלוק על כך שהוא סותם את הנקב. ומוכח מדבריו שחלב זה של הקיבה, שנחלקו בו בני ארץ ישראל ובני בבל אם מותר לאוכלו, הוא החלב שנקרא "בר חימצא", שעליו אמר רב נחמן שהוא סותם.

הקיבה עשויה כקשת, ומוקפת משני צידיה בחלב. הצד הפנימי של הקיבה נקרא "ייתרא" על שם יתר הקשת, שהוא החלב